

Pazimo na zdravje.
Ostanimo doma.
Skrbimo za higieno.
Upoštevajmo vsa uradna navodila.

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI
PRI POŠTI 1102 LJUBLJANA

VESTNIK

INTERNO GLASILO DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945

LJUBLJANA, MAREC 2020 – št. 137

O IZGONU SLOVENCEV IN KAKO JE BILO PRED 75 LETI ORGANIZIRANO VRAČANJE SLOVENSkih IZGNANCEV V SLOVENIJO

IVICA ŽNIDARŠIČ, prof.
predsednica DIS

Letos bo minilo 75 let od konca druge svetovne vojne in vrnitve več kot 80.000 Slovencev iz izgnanstva in begunstva.

Druga svetovna vojna je zaradi nacističnih in fašističnih režimov prizadela skoraj ves svet, posebno zelo pa še posebno Slovence. Okupatorji so izvajali vse možne oblike raznarodovalne in genocidne politike do Slovencev, ki naj bi izginili kot narod. Med temi oblikami je bil najhujši ukrep izgon množice Slovencev, ki so jih okupatorji prisilno odpeljali v izgnanska taborišča v Nemčijo in po vseh pokrajinah tretjega rajha, na Madžarsko, v Italijo in razne kraje nekdanje Jugoslavije.

Tragedija okupacije je bila velika, saj so bili izgnani prebivalci mest in vasi s celotnega območja Posavja, Obsotelja, severne Dolenjske ter iz stokilometerskega pasu po dolžini in petindvajset km po širini ob tedanji nemško-italijanski okupacijski meji. Od 24. oktobra do 3. novembra 1941 so Nemci izgnali 95 odstotkov slovenskega prebivalstva iz krškega in brežiškega okraja. Slovenske izgnance so nasilno odpeljali na tuje kot živino z več kot 140 transporti.

V izgnanstvu naj bi delali do smrti kot sužnji v korist »večvrednega« nemškega naroda, kot je ukazal Göring: »Ne ubiti, naj se na delu mučijo do smrti,« ali kot je dejal italijanski general Mario Robotti: »Ubija se premalo.«

Italijanski okupator je med drugo svetovno vojno nadaljeval teror nad slovenskim prebivalstvom, ki ga je izvajal že med obema vojnoma.

V Nemčijo je bilo prisilno izgnanih 45.000 Slovencev, na Hrvaško 10.000, v Srbijo 7500, na Madžarsko 2500. Pred izgonom pa je pobegnilo 17.000 Slovencev.

Tisoče Slovencev je bilo poslano v koncentracijska taborišča v Nemčijo, Italijo, na Madžarsko in v neodvisno državo Hrvaško (NDH). Veliko Slovencev je bilo tudi mobiliziranih v nemško, italijansko in madžarsko vojsko.

Po koncu druge svetovne vojne so se vsi navedeni želeli čimprej vrniti domov.

Zavezniške države so se znašle pred vprašanjem, kako organizirati vračanje sto tisočev žrtev vojne in razseljene osebe v njihove države oziroma domov. Da bi si države med seboj pomagale pri tem obsežnem humanitarnem delu, so že 9. novembra 1943 ustanovili centralno mednarodno telo UNRRA (United Nations Relief and Rehabilitation Administration) za koordiniranje repatriacije izgnanih v Evropi.

Repatriacija je bila organizirana skladno z resolucijo št. 10, sprejeto na prvem zasedanju UNRRE v Atlantic Cityju. Skladno

s to resolucijo so leta 1944 vlade Belgije, Francije, Luksemburga, Nizozemske, Norveške, Poljske in nekdanje Jugoslavije v Londonu podpisale večstranski dogovor, s katerim so zagotovile dobro organizacijo in hitro repatriacijo »izseljenih oseb«. V tem dogovoru se uporablja izraz »izseljene osebe« za vse ljudi, ki so bili prisilno izgnani.

V korist izgnanih oseb so države podpisnice dogovora sprejele kar precej ukrepov in navodil, ki naj bi jih žrtve vojne upoštevale pri organiziranem vračanju v domovino.

Vsem izgnancem so priskrbeli začasna zatočišča in zbirne baze, v katerih so čakali na vrnitev v domovino. Osebe, za katere so urejali vrnitev, so v zbirnih bazah popisali. V ta namen so uporabljali mednarodne obrazce UNRRE. Podatke o kraju bivanja, narodnosti, številu, splošnih pogojih in gibanju izgnanih oseb so dostavljali UNRRI in zainteresiranim vladam. Izgnance so opozorili, da ne poskušajo potovati domov na svojo roko.

Izgnane osebe, ki so čakale na repatriacijo, so dobivale v zbirnih taboriščih hrano, nujno medicinsko pomoč in prejele nekaj oblačil. V nekaterih zbirnih bazah so jim dali legitimacijo in druge osebne dokumente.

V Nemčiji so bile organizirane sprejemne rajonske in centralne baze za jugoslovanske repatriirance.

Po dosedanjih podatkih je bilo v Nemčiji enajst jugoslovanskih zbirnih taborišč, vsako izmed njih pa naj bi sprejelo 10.000 ljudi. Taka zbirna taborišča, v katerih je bilo veliko Slovencev, so bila organizirana v nemških mestih Bamberg, Hagenbüchach, Eichstatt, Gebolhausen, Liebenell, Hagen Büchach, Degendorf,

Bohorst, Amberg, Arnstadt pri Erfurtu, Rudolstadt.

Radi bi zbrali še podatke o drugih krajih, kjer so bila zbirna taborišča za povratek domov.

Slovenski izgnanci so nekaj mesecev čakali na vrnitev. Nemčija je bila porušena, popravljali so železnice, mostove. Tako so se prvi organizirani transporti s slovenskimi izgnanci začeli vračati v Slovenijo šele konec junija, julija, avgusta in septembra 1945. Nekaj se jih je vrnilo šele 1946 in 1947. V tujini je ostalo tudi nekaj otrok slovenskih izgnancev, ki so jih starši in sorodniki še dalj časa iskali preko Rdečega križa.

Vlaki brez voznega reda so vozili po razdeljeni Nemčiji in preko drugih držav izmučene, sestradane, bolne in onemogle slovenske izgnance, internirance iz koncentracijskih taborišč, vojne ujetnike, prisilno mobilizirane in druge, ki so imeli eno samo željo čim prej priti domov. Ob vseh večjih postankih vlakov, ki so hiteli na jug, so se našli ljudje, ki so pomagali, kolikor so v tedanjem času mogli. Izjemno veliko in pomembno vlogo so imele organizacije Rdečega križa ter njihova organizacijska sposobnost za pomoč ljudem v vojnih in povojnih razmerah. Težje je bilo tistim, ki so se vračali z ruskimi vlaki, ker so potovali domov tudi po mesec dni in bili po več dni prepuščeni sami sebi. Najbolj žalostni so bili dogodki, ko je kdo ob postankih šel z vlaka, vlak pa je odpeljal naprej brez njega, ali pa, kadar je na transportu kdo umrl in so ga ob postanku vlaka zakopali kar ob progi. Nekaj otrok se je rodilo na poti domov. Veliko ljudi je bilo zelo bolnih, potrebni so bili zdravniške pomoči, celo nujnih operacij.

Vsi ti dogodki niso bili nikoli dovolj zbrani in opisani. Nikoli se o teh dogodkih ni javno pisalo in govorilo.

Nekatere transporte so anglo-ameriška letala spremljala do meje. Vsak transport je imel vodjo s seznamom vseh vračajočih se oseb. Vračanje je potekalo v glavnem preko Jesenic in Maribora, iz Francije in Italije pa so repatriiranci prihajali skozi Trst. Izgnanci so se vračali tudi preko Češke, Madžarske, predvsem čez srbske baze v Subotici, Petrogradu, Veliki Kindi in Beli Crkvi. Rusi so jih pripeljali preko Budimpešte do Subotice.

Žal slovenski izgnanci ob povratku nismo bili dobro sprejeti. Ob prihodu vlakov v domovino nas ni nihče čakal ali ponudil čaja.

Tudi po odpustih iz repatriacijskih baz ni bilo organiziranih prevozov od lokalnih železniških postaj, ki so bili tudi 20 km oddaljene od domov. Prepuščeni smo bili sami sebi. Čakali so nas izropa ni domovi.

Repatriacijske baze v Sloveniji leta 1945–1946

V Sloveniji je ministrstvo za socialno politiko ustanovilo štab za repatriacijo, ki je že 12. maja 1945 izdal odlok, s katerim je odredil, kako je treba poskrbeti za vojne ujetnike, internirance in prisilno odpeljane delavce. Slovenski štab za repatriacijo je leta 1945 v Sloveniji organiziral okrog 40 sprejemališč s skupno zmogljivostjo 40.302 oseb.

Slovenija je tudi v Beogradu in Zagrebu imela stalni delegaciji pri predsedstvu SNOS – Odsek za repatriacijo, ki sta organizirali notranjo repatriacijo za ljudi, izgnane v Srbijo, Bosno in Hrvaško. Odbor v Beogradu je že jeseni 1944 pričel zbirati podatke o slovenskih izgnancih, ki so bili leta 1941 izgnani v Srbijo.

Pod Komisijo vojnega področja oziroma Odsekom štaba za repatriacijo Jesenice so delovale baze: Jesenice, Gozd-Martuljek, Kranjska Gora, Bled, Radovljica, Kranj, Škofja Loka, Kamnik, Domžale in Trzič. Baza v Kamniku je delovala najdlje.

V okviru Komisije vojnega področja oziroma Odseka štaba za repatriacijo Maribor so bile organizirane baze: Maribor, Studenci pri Mariboru, Viltuš, Dravograd, Bukovje pri Mariboru, Slovenska Bistrica, Slatina Radenci, Celje, Zagorje, Brežice in prenočevalnica v Zidanem mostu.

Odsek Štaba za repatriacijo za Primorsko je bil odgovoren za baze in sprejemališča v Postojni, Šempetru na Krasu, Tolminu, Vipavi, Ilirski Bistrici, Divači (prej Kozini), Vrhopolju, Ajdovščini, Idriji, Kobaridu, Gorici, Bovcu, Logatcu, Planini, Rakeku, Rajblju in San Bartolomeu pri Trstu.

Uršulinski samostan v Mekinjah pri Kamniku je bil leta 1945 repatriacijski center za slovenske izgnance in druge žrtve vojnega nasilja.

Velja za brezplačno vožnjo z dovoljenjem G. U. S. št. 1367-45 od postaje
Škomo
do postaje *Škomo*
za 15 dni od dneva izdaje.

ŠTAB ZA REPATRIACIJO VOJNIH UJETNIKOV IN INTERNIRANCEV
št. *764*
19. julija 1945
LJUBLJANA

Objava

Za tovariša *Žnidaršič Anžela*
roj. v *Gučinja vas 5.*, okraj *Škomo*, leta *1900*
ki se vrača iz *Škomo*
Iz taborišča v *Škomo* gre tovariš *ica* v *Škomo*
okraj *Škomo*, na *—* dnevni dopust.

Po prihodu v določeni kraj se je javili Kraevnemu narodnemu odboru, po preteku dopusta pa svoji pristojni vojaški komandi področja.
Častniki se javijo štabu za repatriacijo.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Svojeročni podpis: *—* Načelnik štaba, kapetan *—*

Potrdila štaba za repatriacijo

V okviru Komisije za vojno področje oziroma Odseka štaba za repatriacijo Ljubljana je bilo tukaj organiziranih kar nekaj sprejemališč, in sicer: sprejemališče v Baragovem semenišču, Zgornji Šiški, v Marijanišču, na učiteljski, v frančiškanskem Kolegiju in Lichtenthurnu, v Zavetišču sv. Jožefa na Vidovdanski, pri uršulinkah, na kolodvoru. Nekaj časa je delovala baza tudi v Črnomlju.

Po podatkih štaba za repatriacijo v Ljubljani je bilo do 12. septembra 1945 repatriiranih 72.387 oseb, od teh 27.714 izgnancev, 10.301 prisilnih delavcev, 14.868 internirancev, 431 oficirjev stare jugoslovanske vojske, 5009 podoficirjev in vojakov in 13.714 tujcev.

Do srede avgusta 1945 se je iz Srbije vrnilo 6800 Slovencev.

Po podatkih štaba za repatriacijo se je v letu 1945 vračalo preko Slovenije nad 440.000 ljudi.

Sprejem v repatriacijskih bazah

Ob prihodu v bazo, še pred namestitvijo, so repatriirance razdelili po skupinah.

Nato so opravili dezinfekcijo obleke, razkuževanje ter osebno kopanje. Temu je sledil zdravniški pregled. Istočasno z zdravniškim pregledom je potekalo podrobno popisovanje oseb, za kar so bili izdani posebni obrazci. Za vse povratnike so bili narejeni popisi. Ti dve kategoriji gradiva sta tudi najpopolneje ohranjeni in najboljše. Popisni sezname vsebujejo 17 rubrik. V njih so vpisani osebni podatki, datum izгона in vrnitve, datum aretacije, vrsta repatriiranja, podatki o zdravstvenem stanju, kraju dodelitve oziroma usmeritve repatriiranca.

Vsaka baza je imela komandanta, politkomisarja, referente za intendanco, saniteto, socialno skrbstvo, promet, sindikat, personal, propagando ter administratorje, kurirje, kuharice, »spremljevalce nekaterih repatriirancev« na poti iz baze proti domu.

Štab za repatriacijo je že julija 1945 poslal vsem sprejemnim bazam okrožnico z navodili kako razvrščati repatriirance: vojni ujetniki, interniranci, delavci na prisilnem ali prostovoljnem delu in vsi drugi (otroci, ženske, izseljenci).

Slovenske izgnance kot največjo skupino prvih civilnih žrtev nacizma so uvrščali med internirance ali pa v skupino »izseljenci«. Ta napaka se še danes pojavlja. Mi nismo izseljenci, ampak prisilni izgnanci.

Po pregledu in popisu je repatriiranec prejel objavo, brez katere ni smel baze nihče zapustiti. Na objavi je bila navedena baza za repatriacijo, številka objave in datum odhoda ter v kateri kraj gre repatriirana oseba. Nisem mogla najti razlogov, zakaj so v teh repatriacijskih bazah toliko dni zadrževali, (nas izgnance), ko smo vsi tako želeli hitro domov.

Vrnitve Slovencev iz drugih krajev nekdanje Jugoslavije je vodil štab za repatriacijo v Beogradu kot izvršilni organ državne komisije za repatriacijo.

Priprave za notranjo repatriacijo Slovencev, ki so bili izgnani leta 1941 na Hrvaško, Srbijo, Bosno in Makedonijo, so se začele že konec 1944. leta.

Zbiranje prijav za vrnitev Slovencev je opravljal odbor Osvobodilne fronte slovenskega naroda – Odbor za Srbijo v Beogradu.

Samovoljno vračanje v Slovenijo je bilo prepovedano. V navodilu je dobesedno pisalo: »Kdor se bo sam vrnil, bo prepuščen sam sebi in ne bo dobil službe, ne hrane, ne stanovanja ali katerekoli druge pomoči centralnih ali krajevnih oblasti v Sloveniji«.

V Zagrebu so bile že med vojno močne skupine slovenskih aktivistov narodno-osvobodilnega gibanja. Ti so takoj po osvoboditvi maja 1945 obnovili odbor OF in razglasili, da bodo organizirali vrnitev slovenskih izgnancev iz Hrvaške in Bosne v domovino. Na zahodnem kolodvoru v Zagrebu je bila posebna zbirna baza, v kateri je lahko prenočevalo okoli 500 ljudi hkrati. Pri vračanju Slovencev iz Hrvaške je veliko pomagal Slovenski dom v Zagrebu.

Koga niso uvrščali med repatriirance

Leta 1945 niso uvrščali med repatriirance migrantov znotraj Slovenije. To so bili v glavnem štajerski, gorenjski in drugi begunci v Ljubljansko pokrajino.

Priporočamo, da preberete knjigo Ivica Žnidaršič o uveljavitvi odškodnin za prisilno delo v Nemčiji in Avstriji med drugo svetovno vojno.

Pomembno vlogo pri vračanju in pomoči repatriirancev je imel tudi Rdeči križ Slovenije. Nanj se je obračalo tudi zelo veliko ljudi pri iskanju svojcev, ki se po koncu vojne niso vrnilo domov.

Zato je Rdeči križ Slovenije od junija 1945 do maja 1946 izdajal časopis Vestnik in je v tem času izšlo 60 števil Vestnika z več deset tisoč imeni iskanih oseb, kakor tudi naslovi oseb, ki po svojih poizvedbah. Oddelek za poizvedovanje za pogrešanimi osebami pri Glavnem odboru Rdečega križa Slovenije je tako našel podatke za blizu 30.000 pogrešanih oseb in o tem obvestil njihove svojce.

Med drugo svetovno vojno smo bili psihično, fizično in gmotno najbolj prizadeti slovenski izgnanci zaradi izгона v tujino, izгона celotnih družin in celo izгона prebivalcev celotnih vasi in krajev. Dobili pa nismo nobene gmotne odškodnine za izgubo premoženja med drugo svetovno vojno.

. Iz dejavnosti DIS . Iz dejavnosti DIS .

Seja Izvršnega odbora DIS

Predsednica DIS je sklicala

v četrtek, 27. februarja 2020, ob 9:30 uri,

v Ljubljani, Einspielerjeva 6, sejo Izvršnega odbora DIS zaradi pomembnih vprašanj.

Dnevni red:

1. Priprava projekta prizadevanj za uveljavitev zakona o gmotni škodi slovenskih izgnancev in beguncev v novih političnih razmerah.
2. Priprave na sklic seje Skupščine DIS.
3. Obravnava zaključnega računa DIS za leto 2019 z obrazložitvijo.
4. Stališče Nadzornega odbora Skupščine DIS o zaključnem računu DIS za leto 2019.
5. Pogodba z novim lastnikom za poslovne prostore DIS na Einspielerjevi 6, Ljubljana.
6. Sofinanciranje dejavnosti DIS, ki so posebnega družbenega pomena v letu 2020 s strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.
7. Priprave na obeleževanje 75. obletnice vrnitve iz izgnanstva in dan izgnancev.
8. Načrti nadaljnje obnove zbirnega taborišča za izgon Slovencev v Brestanici v letu 2020.
9. Odobren status Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, da DIS deluje v javnem interesu.
10. Resolucija OZN proti povečevanju nacizma.
11. Razno.

Vsi vabljeni so dobili gradivo k 3., 4., 5., 6., 8., 9. in 10. točki dnevnega reda.

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945
Ivica Žnidaršič, prof.
predsednica

Seja Nadzornega odbora DIS

Predsednica Nadzornega odbora skupščine DIS Veronika Kljun je sklicala sejo NO DIS 19. februarja 2020 v Ljubljani.

Na seji so obravnavali finančno in materialno poslovanje organov skupščine DIS in sprejeli zaključni račun DIS za leto 2019.

Ocenili so, da je Izvršni odbor DIS dobro vodil finančno poslovanje DIS, zato so predlagali, da ga delegati skupščine DIS sprejmejo.

Nadzorni odbor skupščine DIS
Veronika Kljun
predsednica

Obvestilo

Sporočamo vsem izgnancem, ki imajo svoje sorodnike pokopane v nemškem mestu Nereshiem, da se že več let borimo za postavitve plošče z imeni umrlih slovenskih izgnancev.

Sedaj smo prišli do sporazuma z novim priorjem samostana v Nereshiemu, kjer so pokopani slovenski izgnanci, da bo odkrita plošča z imeni.

Prosimo vse svojce, da nam najkasneje do 15. aprila 2020 sporočijo, če bi se radi udeležili te otvoritve.

Več informacij dobite pri Zdenki Kaplan po telefonu na številki 031 589 117.

Komisija za stike s kraji izgnanstva
Zdenka Kaplan
predsednica

. Iz dejavnosti DIS . Iz dejavnosti DIS .

Dopisna seja Skupščine DIS

Na osnovi sklepa Izvršnega odbora DIS z dne 27. februarja 2020 sklicujem dopisno sejo Skupščine DIS, ki bo

19. marca 2020.

Za sejo predlagam naslednji dnevni red:

1. Zaključni račun DIS za leto 2019 z obrazložitvijo.
2. Bilanca krajevnih in območnih organizacij DIS za leto 2019 (podračuni Skupščine DIS).
3. Poročilo Nadzornega odbora Skupščine DIS o zaključnem računu DIS za leto 2019.
4. Poročilo računovodstva o vodenju poslovnih knjig v letu 2019.

Delegati Skupščine DIS so prejeli gradivo k 1., 2., 3. in 4. točki dnevnega reda in morajo **do 19. marca 2020 do 12. ure potrditi, ali se z zaključnim računom DIS za leto 2019 strinjajo ali ne.** To lahko storijo tudi po telefonu.

Za vsa vprašanja in dodatne informacije lahko Skupščine DIS kličejo na telefon 051 38 32 32.

S spoštovanjem in lepimi pozdravi.

*Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945
Ivica Žnidaršič, prof.
predsednica*

OBVESTILO - SKRB ZA ZDRAVJE

Zaradi trenutne epidemološke situacije zaradi pojava koronavirusa priporočamo članom, da spremljate informacije po televiziji, radiu in časopisih o preventivnih ukrepih za obvarovanje zdravja in Inštituta za javno zdravje, ki priporočajo naslednje ukrepe za preprečevanje okužbe.

Upoštevajte pravila higiene rok in kašlja.

Z rokami se ne dotikajte oči, nosu in ust.

Izogibajte se tesnim stikom z ljudmi, ki imajo znake bolezni.

Če zbolite, ostanite doma in pokličite svojega zdravnika.

Prostore redno zračite.

V času povečanega pojavljanja okužb se izogibajte zaprtih prostorov, v katerih se zadržuje veliko število ljudi.

Ker smo generacija najbolj ogroženih, se moramo dosledno držati vseh navodil.

Nadaljnja obnova taborišča v Brestanici

DIS je s svojimi in prispevki članov, krajevnih in območnih organizacij DIS, nekaterih občin in s svojim delom obnovilo v letu 2012 tri zgornje prostore zbirnega taborišča (številka 1, 2 in 4), v prostoru 3 pa so bila obnovljena samo okna in vrata ter napeljana električna.

V letu 2020 in 2021 pa bi želeli obnoviti še tla in strop v prostoru št. 3 in vhodna vrata v taborišče. Za pomoč pri tej obnovi smo zaprosili Škofijo Celje in se javili na razpis za obnovo kulturnih spomenikov v Občini Krško. Na tem razpisu smo že prejeli 5.000 evrov pomoči.

Zaprosili pa smo tudi občine, ki so podpisale listino o nameri pomoči, da se ta spominski objekt ohrani. Leta 2019 so nakazali naslednja sredstva:

Občina Sevnica	300,00 evrov
Občina Novo mesto	300,00 evrov
Občina Slovenska Bistrica	300,00 evrov
Občina Radeče	300,00 evrov
Občina Domžale	300,00 evrov
Občina Celje	300,00 evrov
Občina Mengeš	400,00 evrov
Občina Gornja Radgona	300,00 evrov
Občina Zagorje	300,00 evrov

Škofija Celje pa bo prispevala pomoč v obliki lesa.

Dan Slovenskih izgnancev – 7 junij in obeleževanje 75. obletnice vrnitve iz izgnanstva

7. junij obeležuje Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 vsako leto kot spomin in opomin na izgon Slovencev med drugo svetovno vojno. Izgon Slovencev so okupatorji začeli že aprila in v začetku maja 1941.

Večjo skupino Slovencev so Nemci izgnali 7. junija 1941 iz Slovenske Bistrice in ta dan obeležujemo kot dan slovenskih izgnancev.

Vsebina letošnjega dneva izgnancev je posvečena 75. obletnici vrnitve izgnancev in beguncev v domovino in seznanjanju mladih generacij z genocidno politiko fašistov in nacistov do Slovencev med drugo svetovno vojno.

V okviru tega programa bodo organizirani pohodi ob nemško-italijanski in NDH okupacijski meji. Večje območne prireditve bodo organizirale krajevne in območne organizacije DIS:

- v soboto, 23. maja 2020, na Gorenjskem v Žireh
- v petek, 5. junija 2020, v Mariboru pri Meljski kasarni
- v ponedeljek, 8. junija 2020, v Ljubljani v parku Mostec

Izvršni odbor DIS pa bo organiziral v soboto, 6. junija 2020 dan odprtih vrat v zbirnem taborišču za izgon Slovencev v Brestanici in obeležil 75. obletnico vrnitve iz izgnanstva.

Prireditve DIS bodo samo v primeru, če se bolezen zaradi koronavirusa ne bo širila.

Pričakujemo, da bo v sredstvih javnega obveščanja kaj napisanega in rečenegega tudi o aktivnostih in prireditvah Društva izgnancev Slovenije 1941–1945. Posebej bi želeli, da ob dnevu izgnancev poročate o obnovi bivših hlevov in konjušnic pri gradu Rajhenburg – največjem zbirnem taborišču za izgon Slovencev leta 1941, o razstavi o fašističnem in nacističnem nasilju nad slovanskimi narodi, ki smo jo odprli na gradu Rajhenburg leta 2016.

7. junija je primerna prilika, da se kaj napiše tudi o gradivih in podatkih o vojni škodi in vojnih odškodninah in odnosu državnih organov do ostalih žrtev fašizma in nacizma.

I. Ž.

Delegacija Škofije Celje v taborišču v Brestanici

Delegacija Škofije Celje v sestavi msgr. Jože Pribožič, ravnatelj gospodarske uprave in msgr. Rok Metličar, upravitelj Škofije Celje na razgovoru 18. februarja 2020 v taborišču v Brestanici. (Foto: B. Belinc)

Dne 18. februarja 2020 je prišla na pogovor z Ivico Žnidaršič, predsednico DIS, delegacija Škofije Celje v sestavi gospod. msgr. Jože Pribožič, ravnatelj gospodarske uprave Škofije Celje, in gospod msgr. Rok Metličar, upravitelj Škofije Celje.

Na razgovoru z delegacijo Škofije Celje sta sodelovala tudi Albin Pražnikar, predsednik komisije za finance in član IO DIS, in Žiga Mikolič, član komisije za organizacijsko dejavnost pri IO DIS. Delegacija Škofije Celje si je ogledala dosedanja obnovo taborišča, ki ga ima DIS v upravljanju za 99 let.

Pogovarjali so se tudi o nadaljnji obnovi taborišča, predvsem prostora št. 3 v zgornjih prostorih taborišča, kjer še niso urejena tla in strop, nujna pa je tudi izdelava vhodnih vrat v taborišče. V ta namen bi potrebovali 110 m² hrastovega poda in za ostrešje 135 m² smrekovega lesa. Za pomoč v lesu pa smo zaprosili Škofijo Celje.

O nadaljnji obnovi taborišča v Brestanici je 27. februarja 2020 razpravljala tudi Izvršni odbor DIS in sklenil, da se nemudoma zaprosi Škofijo Celje za pomoč v lesu.

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

O delovanju koordinacijskega odbora DIS za KO DIS na Gorenjskem

Na področju gorenjske regije uspešno deluje Koordinacijski odbor DIS Gorenjske v skladu z 12. členom Pravilnika za organiziranje in delovanje krajevnih organizacij DIS.

V decembru 2018 je prenehala delovati KO DIS v Srednji Dobravi in januarja 2020 v Bohinju.

V odbor gorenjske regije so vključeni KO DIS: Bled, predsednica Polona Cerkovnik, Jesenice, predsednica Olga Krapež, Radovljica, predsednik Tone Pristov, Kranj, predsednik Iztok Škofic, Tržič, predsednik Alojz Žabkar, in Škofja Loka predsednik Rudi Zadnik.

Odbor DIS Gorenjske vodi Rudi Zadnik, predsednik KO DIS Škofja Loka, član IO DIS, imenovan na seji predsednikov DIS Gorenjske dne 17. 8. 2017.

Rudi Zadnik, član IO DIS, sprotno obvešča predsednike DIS Gorenjske o sklepih sej IO DIS.

KO DIS Gorenjske za svoje člane organizirajo izlete, zdravstvena predavanja, obiske bolnih doma in v domovih starejših, obdarovanje članov ob obletnicah, (čestitke, koledarčki, finančna pomoč) ob novem letu in pobiranje članarine od vrat do vrat ali preko položnic in druge naloge v skladu s svojim programom dela.

Poseben poudarek letno namenimo vsakoletnemu srečanju izgnancev Gorenjske, ki ga organizira vedno druga KO DIS.

Priznanja DIS Gorenjske so prejeli: Anka Marzidovšek, KO DIS Radovljica, Frančiška Perše, KO DIS Bohinj, Julija Jenko, OO DIS Škofja Loka, Maksimilijan

Uzar, KO DIS Tržič, Matevž Železnik, KO DIS Srednja Dobrava, Mihaela Antonijević, KO DIS Kranj, Mojca Gros Moškon in Janez Kikelj, KO DIS Tržič. Posebno priznanje DIS je prejela Martina Godnjov iz Tržiča.

Vse KO DIS so opravile svoje Zbore članov.

Soglašali smo z dopisno sejo Skupščine DIS za 14. marca 2019, v večini smo se udeležili Skupščine DIS 26. oktobra 2019. 65 članov se je tudi udeležilo prireditve ob dnevu slovenskih izgnancev 7. julija v Brestanici. Rudi Zadnik se je udeležil Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920-1945, ki je bil v Ljubljani 21. septembra 2019. in Območnega srečanja izgnancev na Bučki 29. junija 2019.

V Kranju je bila v ponedeljek, 16. septembra 2019, ob 18. uri v avli Mestne občine Kranj razstava Taboriščniki na Ljubelju, Ivica Žnidaršič, predsednica DIS, je predstavila svojo knjigo: **Kako smo dosegli odškodnine za prisilno delo.**

Problemi, ki se pojavljajo pri delovanju DIS na Gorenjskem: delovanje odborov glede na starost članstva, težave s pridobitvijo novih predsednikov KO DIS, umrljivosti, staranje in boleznih članov, veliko članov je že v domovih za ostarele in plačevanje visokih stroškov provizije bankam.

*predsednik
KO DIS Škofja Loka
Rudi Zadnik*

Krajevna organizacija DIS Polje ob Sotli zopet deluje

Delovno predsedstvo KO DIS Polje ob Sotli 25. 1. 2020 (Foto: M. Skledar)

Ker v KO DIS Polje ob Sotli dolgo niso sklicali občnega zbora in ker je dosednji predsednik KO DIS v domu za starejše, je Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945 sklicalo vse člane DIS Polje ob Sotli na sestanek, ki je bil 25. januarja 2020 v gasilnem domu v Polju ob Sotli. Na sestanek je prišlo veliko članov DIS, ki jih zanimajo vprašanja ohranitve pravic, vrnitve klimatskega zdravljenja in napor DIS, da bi se dosegli povrnitev vsaj simbolične vojne škode za gmotno škodo, ki je nastala med drugo svetovno vojno.

Udeležence je o teh vprašanjih podrobno obvestila članica IO DIS Zdenka Kaplan, slike pa je naredil Milan Skledar, član IO DIS.

Navzoči so pokazali velik interes tudi za knjigo »Kako smo dosegli odškodnine za prisilno delo« v izgnanstvu v Nemčiji in Avstriji.

Vsi navzoči so poravnali članarino in prispevek za Vestnik DIS v skupni višini 16 eur za leto 2020, nekateri tudi še za leto 2019. Ostale, ki niso bili prisotni, pa bodo obiskali, nekaterim pa poslali položnice.

Na sestanku 25. 1. 2020 je bil za predsednika KO DIS Polje ob Sotli izvoljen potomec izgnancev Franc Plahuta, za blagajnika pa Rudija Vahčiča.

Po sestanku je bilo veselo in optimistično druženje.

Z. K.

Iz občnega zbora KO DIS Radeče

Občni zbor KO DIS Radeče 7. 12. 2019

7. decembra 2019 je bil v prostorih OŠ Marjana Nemca v Radečah volilni občni zbor KO DIS Radeče, katerega se je udeležilo veliko članov, saj so želeli med drugim izvedeti kaj več o sprejemanju novega predloga Zakona o poplačilu gmotne vojne škode.

Po kulturnem programu so pozdravili goste, med njimi so bili župan Tomaž Režun, poslanec DZ Matjaž Han, predsednik KO DIS Boštanj Alojz Rupar, član IO DIS Maksimilijan Ferek.

Delovni predsednik Franc Lipoglavšek je obudil spomin na najštevilčnejši izgon prebivalcev radeškega območja, ki je potekal prav 6. in 7. decembra 1941.

Župan je predstavil delo v občini - končane in nedokončane investicije. Vseh družtev je 50, med njimi je tudi KO DIS, ki brez pomoči občine ne bi moglo delovati.

Poslanec Han Matjaž je pohvalil udeležbo in dobro delo organizacije. Obljubil je vso podporo pri sprejemu Zakona o poplačilu vojne škode, kar pa bo z manjšinsko vlado težko storiti. Zaželel je vsem lepe praznike.

Maksimilijan Ferek je med drugim govoril o knjigah, ki jih je izdalo DIS.

Po razrešitvi članov organov preteklega mandata so člani z javnim glasovanjem izvolili nove člane za mandat 2020-2023 ter se ob toplem obroku zadržali v prijetnem klepetu. Za predsednico KO DIS Radeče je bila ponovno izvoljena **Marinka Bregar**.

M. B.

Udeleženci občnega zbora KO DIS Polje ob Sotli 25. 1. 2020 (Foto: M. Skledar)

KO DIS Globoko - Pišce

25. januarja smo imeli izgnanci DIS Globoko - Pišce redni občni zbor. Na zboru so najprej predstavili delovanje KO DIS.

V drugem delu občnega zbora se je po pričakovanju razvila razprava. Skupna rdeča nit je bila starost članov in pomanjkanje interesa potomcev za sodelovanje.

DIS je plemenita in odgovorna človekoljubna organizacija, ki je številnim

izboljšala in olajšala življenje. Večina se tega zaveda in trenutno nimamo nobenih težav pri pobiranju članarin. Tistim, ki društvo vodijo, ni žal nobenega truda in vloženega dela. Toda kaj od njih še smemo pričakovati? Čas dela svoje in najmanj, kar lahko pričakujemo, je, da nam bo zmanjkalo moči.

Jože Bračun

Občni zbori krajevnih organizacij so bili tudi:

Bizeljsko	12. 12. 2019
Domžale	20. 12. 2019
Komen	14. 02. 2020
Sevnica	28. 02. 2020
Litija	28. 02. 2020
Lenart	14. 03. 2020

Prosimo vse člane DIS, ker ne bo sestankov KO DIS zaradi širjenja boleznih koronavirusa, da na kakšen drug način poravnajo članarino in prispevek za Vestnik DIS za leto 2020.

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Redni letni zbor članov KO Dole pri Litiji

Občni zbor članov DIS Dole pri Litiji

Zbrali smo se v nedeljo, 26. 1. 2020, v dvorani na Dolah. Zbora se je udeležilo 23 od 67 članov naše KO, vabilu so se odzvali predstavniki sosednjih KO, podžupanja Občine Litija ga. Lijana Lovše in predstavniki društev v kraju.

Predsednica KO Hedvika Sevšek je pozdravila prisotne.

V kratkem kulturnem programu je zapela Pevska skupina Izgnanci.

Zbor sem vodil tajnik KO Stane Kmetič po predloženem dnevnem redu. Na poročila o delu v letu 2019 ni bilo pripomb.

Sprejeli smo okvirni program dela za letos.

Za članico odbora namesto pokojnega Mirka Vreska je bila izvoljena Alenka Tekavec.

Gostje so pozdravili zbor, zaželeli zdravja in uspešno delo naprej.

Izpostavljeno je bilo vprašanje, kaj se bo zgodilo, če se ukine dopolnilno zdravstveno zavarovanje.

Zaključili smo s skromno pogostitvijo, pogovori in prijetnim druženjem.

Stane Kmetič

Občni zbor KO DIS Kapele

Občni zbor KO DIS Kapele 31. 1. 2020

Krajevni odbor izgnancev Kapele je dne 31. januarja 2020 opravil redni letni občni zbor KO DIS v gostišču Erban v Župelevcu. Poleg članov so se zbora udeležili tudi predstavniki sosednjih KO DIS iz Artič, Brežic, Dobove in KO Globoko - Pišce. V razpravo so se vključili tako člani kakor tudi povabljeni gosti. Skupna ugotovitev je bila ta, da se predsedniki krajevnih organizacij z županom občine Brežice dogovorijo o morebitnem lažjem pridobivanju sredstev za delovanje. Člani so namreč vsako

leto starejši, članstvo upada in pričakuje se, da tudi občina prislusne tej specifikki izgnancev v občini.

Kulturni program so izvedli učenci Podružnične šole Kapele, Osnovne šole dr. Jožeta Toporišiča iz Dobove. Po uradnem delu smo se zadržali na obujanju spominov na težke čase krajanov Kapel in celotnega Obsoteljskega prebivalstva.

Ivan Urek
predsednik KO DIS Kapele

Decembrski skok v Savinjo

Majda Gričar, članica DIS iz Doslovč - decembrski skok v Savinjo

Članica DIS iz Doslovč Majda Gričar je sodelovala že drugič na prireditvi decembrskih skokov v reko Savinjo. Sodelovala je kot najstarejša

udeleženka in pritegnila veliko pozornost občinstva in medijev.

Marko Gričar

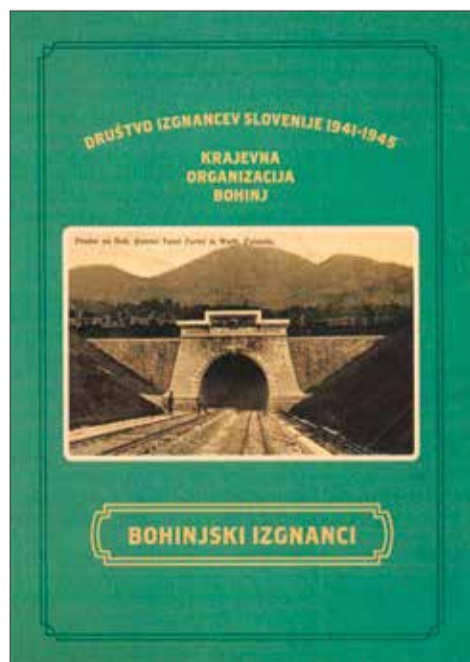
Občni zbor KO DIS Bohinj

Predsednik KO DIS Bohinj dipl. ing. Jakob Medja je sklical člane KO DIS Bohinj 21. februarja 2020. Zbora se je udeležilo deset članov DIS.

Kot gostje so se zbora udeležili tudi župan občine Bohinj Jože Sodja, višja svetovalka občine Iva Lapajne, predsednica DIS Ivica Žnidaršič, član IO DIS Maksimilijan Ferek, predsednik ZZB za vrednote NOB KO Bohinj Boris Rožič.

Deset prisotnih članov DIS je sklenilo, da ne bodo več člani KO DIS Bohinj, ker se ta organizacija ukinja, bodo pa ostali člani DIS. Na zboru je dosedanji predsednik KO DIS Bohinj dal obširno poročilo o delu od 22. 6. 2018 do 21. 2. 2020.

Udeleženci so prejeli tudi knjigo »Bohinjski izgnanci«, ki sta jo pripravila Jakob in Žiga Medja. Vsebina knjige, v kateri so opisani spomini izgnancev in imenski sezname bohinjskih izgnancev, je dragoceno gradivo za ohranjanje zgodovinskega spomina na izgon Slovencev tudi iz Gorenjske.

Brošura, ki jo je izdala KO DIS Bohinj.

OBVESTILO O POMOČI NA DOMU

Prijazno staranje doma

V Zavodu za oskrbo na domu Ljubljana želijo vsem, ki se zaradi starosti, invalidnosti ali kronične bolezni ne zmorejo oskrbovati sami, nuditi pomoč na domu.

Do pomoči na domu so upravičeni:

- osebe, stare nad 65 let, ki zaradi starosti ali drugih okoliščin niso sposobne skrbeti zase;
- osebe s statusom invalida,
- kronično bolni in osebe z dolgotrajnimi okvarami zdravja, ki so brez občasne pomoči druge osebe nesposobne za samostojno življenje.

Cena storitev:

Mestna občina Ljubljana subvencionira del stroškov storitve socialne oskrbe, tako da cena za uporabnika znaša: ob delavnikih 4,40 EUR na uro, ob nedeljah 5,70 EUR na uro, ob državnem prazniku in dela prostih dnevih 5,90 EUR na uro.

Upravičenec, ki ne zmore plačila storitve, lahko oprostitev plačila uveljavi na pristojnem centru za socialno delo.

Trajanje storitev:

Neposredno izvajanje storitev socialne oskrbe poteka med 6. in 22. uro vse dni v tednu, največ do 20 ur tedensko. Lahko jih pokličete na telefonsko številko 01 23 965 02.

B. Š.

Obvestilo in vabilo

V občini Ruše deluje medgeneracijski center z imenom DANica. Nahaja se ob mariborski cesti 31 (Sparom) v Rušah. Tu se odvijajo različne dejavnosti – telovadba (razgibavanje), učenje angleščine, računalništva, razni rokodelski krožki, spretnostne vaje itd. Skratka za vsakogar se nekaj najde.

PRIDRUŽITE SE, KO BO ZOPET ODPRT!

Predsednik OO DIS Ruše
Pavel Fabrici dr. vet. med.

. Spomini . Spomini . Jubileji . Jubileji .

Grenko, bolečin polno otroštvo

Vstari Jugoslaviji smo živeli v Šentjanžu pri Krmelju. Kot vsak otrok, ki se rodi v svobodi, tudi jaz nisem poznala vojne. Ko se je začela, sem bila stara komaj devet let. Prišlo je veliko nemških vojakov in nihče ni smel na cesto, samo skozi okno smo lahko gledali. Očeta in starejšega brata so Nemci takoj izgnali v Belgijo, mama je ostala v Šentjanžu z mlajšim sinom Florjanom, mojim starejšim bratom, ki je bil takrat star 16 let, z menoj in triletno sestrico Barico.

Bala sem se vojakov s puškami. Po vasi so tudi otroke radi spraševali, ali smo videli »bandite« - partizane. Vedno sem odgovorila, da jih nisem. Nekoč sem ob deseti uri dopoldne videla dva partizana in ju tudi prepoznala. Bila sta Milan in Janči (Milan Majcen, poveljnik nastajajoče Mokronoške čete in njegov bratranec Janček Mevželj). Istega dne popoldne so začeli Nemci močno streljati - bilo je jasno, da je partizana nekdo izdal. Kljub številčni premoči je bilo nemških vojakov premalo, da bi partizana ujeli. Naslednji dan je prišlo še 500 nemških vojakov in pokalo je od petih popoldne do devetih zjutraj, ko sta partizana padla.

Naslednje, kar se spomnim, je nemški vojak s puško, ki je prikorakal k nam in rekel nekaj takega kot »transport v Nemčijo«. Mame ni bilo doma; šla je v sosednjo vas k šivilji. Bil je mraz in sneg mi je segal do kolen, ko me je vojak bosonogo nagnal po mamo. Še istega dne, 21. marca 1942, so nas transportirali v Nemčijo.

Prišel je tovrnjak in z njim so nas iz Šentjanža odpeljali do Krmelja, tam so nas naložili na živinski vagon in z vlakom odpeljali proti Jesenicam in naprej. V živinskem vagonu so sicer prevažali konje, zato smo vsi dobili uši. Po glavi je srbelo, a si nismo mogli pomagati, samo tiho smo morali biti in trpeti.

Ko smo prišli v Wershofen na Bavarskem, nas je tam pričakala nemška vojska. Govorili so nemško, a kljub temu so nekateri razumeli, da so nas psovali s »prekletimi cigani jugoslovanskimi«. Bilo je zelo boleče. Morali smo se sleči do gola, potem so nas nagnali pod vojaški tuš. Naše obleke so zmetali na kup, polili z bencinom in zažgali. Dobili smo zaporniške obleke, ki smo jih nosili do konca vojne. Bile so dvodelne, rjavo-zelene hlače in majčka. Vsak je dobil po dva kompleta, da je enega nosil, drugi pa je bil v pranju. Dobili smo tudi robustne visoke čevlje na vezalke, ki so bile zelo podobne vojaškim.

Ker smo imeli uši, so nam dali petrolej, da smo jih z njim zatrli. Imela sem dolge lase in narahlo spleteno kito. Mama me je štirikrat polila po glavi s petrolejem in naredili so se mi mehurji. Ves mesec nisem mogla spati drugače kot na stolu, da se z glavo nisem ničesar dotikala, ker me je ranjena koža tako bolela.

Tako so se začeli naši grenki dnevi. Mama in brat sta morala takoj naslednji dan na delo. Mamo so zaposlili v kuhinji, kjer je kuhala za SS-ovce in taboriščnike. Za SS je dnevno pekla kruh, brat pa je delal kot šofer. Kot drugi izgnanci sta oba garala vsak dan po ves dan, s sestrico pa sva bili sami zaprti v sobi v zelo stari zapuščeni hiši, kjer smo živeli in čakali na miloščino, ko sva dobili kaj jesti. Tudi brat je bil lačen, čeprav je delal. Spomnim se, da je nekoč vprašal za košček kruha, pa so ga SS-ovci pretepli do nezavesti. Potem so ga polili z vodo, da je prišel k sebi. Vse to samo zato, ker je prosil za košček kruha. Takrat je bil star 17 let.

Pozimi nas je večkrat zeblo - stari hotel je bil včasih ogrevan, včasih pa ne. Tisti, ki so delali, so se vsaj nekoliko ogreli z delom, s sestrico Barico pa sva samo čakali. Nobene igranje nisva imeli. Preveč je bilo bridko in preveč naju je bilo strah, da bi mislili na igro. Tudi šole za nas, otroke izgnancev/taboriščnikov ni bilo.

Leta 1943 sem zaradi podhranjenosti dobila tifus. Visoko vročino je spremljal hud glavobol, bolelo pa me je tudi vse telo. Spomnim se, da mi je pri zdravljenju pomagala neka nuna.

Tako smo živeli dve leti, potem so nas premestili v Kochel am See. Hiša, v kateri smo bivali, je bila obdana z žico, ki je bila pod električno napetostjo, da nismo mogli pobegniti. Spomnim se velikega jezera in samih gozdov, vsepovsod samo jezero in nebo. Na nas, otroke, je pazila dolgolasa arijska svetlolaska, hčerka poveljnika taborišča. Včasih smo otroci z njo lahko odšli na drugo stran žičnate ograje, kjer smo se igrali v gozdu. Lovci so imeli tam veliko ogrado z meter in pol visoko ograjo, kamor so zganjali divje prašiče. Ko so že bili zajeti v ogradi, so jih SS-ovci hodili streljati za zabavo. Toda SS-ovci so imeli še druge načrte za zabavo - divje prašiče v ogradi so hoteli hraniti z otroki izgnancev. Vsaj lovci so takrat pokazali toliko človečnosti, da v ogrado niso več naganjali divjih prašičev za SS-ovce.

Slovenski izgnanci takoj po prihodu v Wershofen. Čeprav izmučeni, lačni in prestrašeni, smo morali biti na ukaz nasmejani, ko so nas fotografirali. To je bil del lažne propagande, s katero so zavajali nemško prebivalstvo.

Čez nekaj časa so nas spet premestili, tokrat v München. Ko smo tam živeli v barakah, so blizu nas živele tudi ruske deklice, s katerimi sem se igrala. To so bile po treh letih moje prve in edine prijateljice. Pogovarjale smo se v nemščini, ki smo jo takrat že dobro znale, kar nismo razumele, pa smo si pokazale z rokami.

15. maja 1945 smo se končno vrnili v domovino. Florjan je bil star 21 let, Barica osem. Z nami je prišla tudi sestrica, ki se je rodila leta 1944. O tem mama nikoli ni hotela govoriti. V Ljubljani so nas čakali zdravniki in nas pregledali. Bila sem zelo bolehná: stara sem bila 13 let in tehtala sem 18 kilogramov. Bile so me samo glava in noge in zdravnik, ki me je pregledal, je mami dejal: »Ta deklica ne bo preživela.« Pa sem preživela. Tisti, ki ni imel te sreče, je bil brat Florjan. Izmučen od podhranjenosti in garanja v izgnanstvu je po prihodu v domovino zbolel in še istega leta umrl. Na tisti dan, ko je umrl, sem drugič dobila tifus. Dva meseca so me zdravili v bolnišnici v Novem mestu. Spomnim se, da sem sobo delila s primarijevo taščo, ki se je prav tako zdravila za tifusom. Hčerka ji je vsak dan nosila kokošjo juho z mesom, ki jo je gospa delila z mano. Tako sem si v času, ko tudi v domovini ni bilo dovolj hrane, opomogla.

Kljub temu da sem bila tako šibka in sem komaj ozdravela, sem šla leta 1947 najprej za tri mesece v mladinsko delovno

brigado v Novi Gorici, potem pa še za devet mesecev na delovno akcijo v Šentjanž in Krmelj. Brez tega nismo dobili živilskih kart, s katerimi smo kupovali hrano.

Eno leto po brigadi sem odšla v Ljubljano, kjer sem pri dr. Kolšku, vojaškem zdravniku, opravila šestmesečni medicinski tečaj. Ker nisem prenesla pogleda na kri, po končanem tečaju nikoli nisem delala v zdravstvu.

Zdaj sem stara 87 let in vsak dan me spremljajo bolečine v hrbtenici, ki jih imam zaradi tifusa in podhranjenosti. Kot mlajša sem jih lažje prenašala kot zdaj, čeprav sem bila takrat celo eno leto na berglah, leta 1970 pa se mi je okvara na hrbtenici tako poslabšala, da sem dva meseca preležala v Valdoltri. V koritu iz mavca, ki mi je segalo od vratu do nog, pa sem doma morala spati še dve leti. Zaradi hrbtenice sem bila tudi zgodaj invalidsko upokojena.

Ko se spomnim sence vojne, ki mi je zatemnila otroštvo, mi še vedno gre na jok. Srce ostaja polno bolečine in trpi. Boli pa me tudi, da je trpljenje nas, izgnancev, tako prezrto. Partizani so dobili borčevski dodatek, taboriščniki pa smo ostali praznih rok, čeprav smo tudi mi med vojno ogromno pretrpeli.

Ivanka Smodila, Portorož
januar 2020

Naša najstarejša članica je praznovala 101. rojstni dan

Minilo je leto, odkar je naša najstarejša članica Terezija Božič iz Šavne peči praznovala 100. rojstni dan.

Na lep septembrski dan 2019 smo jo obiskale predsednica Mejač Marija in poverjenici naše KO DIS ter ji prisrčno voščile za 101. rojstni dan.

Obiska se je slavljenka zelo razveselila. Povedala je, da se je rodila 21. septembra 1918 v vasi Ženje pri Krškem. Bila je prva izmed 8 otrok v družini. Celo družino so Nemci decembra 1941 izgnali v Nemčijo, kjer se je leta 1942 rodila hčerka Pavla, po vrnitvi v domovino na izropano kmetijo pa se je leta 1947 rodil še sin Franci.

Svoj dom so si po vrnitvi iz Nemčije ustvarili v Velikem trnu, kjer so se ukvarjali s kmetijstvom. Leta 1987 je izgubila moža in tako je ostala na kmetiji sama vse do leta 2000, ko je kmetijo zapustila vnuuku, sama pa se je preselila k hčerki Pavli v Šavno peč pri Hrastniku.

Slavljenka je kljub visoki starosti še zelo zgovorna, nasmejana, v družbi pa rada tudi zapoje.

Terezija Božič je praznovala 101. leto

Ob slovesu smo ji izročili skromno darilo, ji zaželeli še veliko zdravja ter dobrega počutja. Obljubili pa smo ji, da drugo leto spet pridemo.

Mejač Marija

100. rojstni dan Marije Omerzo

Marija Omerzo je 31. oktobra 2019 praznovala 100. rojstni dan. Ob visokem jubileju smo jo obiskali na njenem domu v Dečnem selu 40 predstavniki KO DIS Artiče in aktivistke RK Artiče. Sprejela nas je z velikim veseljem, prav tako tudi njen sin Ivan z ženo, vsi skupaj živijo v enem gospodinjstvu. Mica, ki ji pravijo, je še vedno živahna, nasmejana in pripravljena za humor, pa še zapleše rada. Leta 1941 je bila izgnana v Nemčijo in z nami obujala spomine na čase izgnanstva, ki jih je preživela v mladosti. Po vrnitvi iz izgnanstva v svoj domači kraj je kasneje spoznala bodočega soproga, se z njim poročila. V zakonu sta se njima rodila dva sina. Vse življenje je bila aktivna v raznih društvih in je rada pomagala sosedom in vaščanom.

Ko smo se od nje poslovili, smo ji zaželeli še veliko zdravja, sreče in jo vprašali, kako doživeti tako visoko starost. Odgovorila je, da nič jamrati in bo šlo.

Predsednik KO DIS Artiče
Karl Levak

Izgnanka Marija Omerzo - 100-letnica

. Jubileji . Jubileji . Jubileji . Jubileji .

Obiskali smo našo najstarejšo članico Danico Eigner

Danica Eigner je praznovala 98 let.

V mesecu februarju je praznovala svoj 98. rojstni dan. Leta 1941 je bila kot zavedna slovenka izgnana v Srbijo. Tam je preživela vse gorje druge svetovne vojne. Po osvoboditvi se je vrnila v rodne Ruše.

Našega obiska je bila zelo vesela. Bila je zelo zgovorna. Obljubila je, da se zopet srečamo na našem letnem občnem zboru,

ki se ga vsako leto z veseljem udeleži. Saj je bila do nedavnega naša blagajničarka.

Za njeno vzorno delo se ji iskreno zahvaljujemo.

*Predsednik OO DIS Ruše
Pavel Fabrici dr. vet. med.*

Gospa Cilka Zupančič – 90-letnica

Gospa Cilka Zupančič 90-letnica z delegacijo Območne organizacije DIS Trebnje z mag. Gregorjem Kaplanom, predsednikom in članicami odbora Mihaelo Peskar in Milko Zajc

20. novembra 2019 je naša dolgoletna blagajničarka Cilka Zupančič praznovala 90. rojstni dan. Gospa Cilka, roj. Flajs, izhaja iz Šentjanža, iz vasi Koluderje. Mama ji je umrla pozimi leta 1941, ko so jo z vozom peljali v bolnico v Novo mesto.

Nemci so 21. marca 1942 izgnali celo družino, očeta in pet otrok – Ivico, Marjana, Cilko, Janeza in Joškota. Družina je bila s transportom preko Rajheburga pripeljana v Bad Worishofen na Bavarskem. Takoj so za vse, razen najmlajšega, določili, kje morajo delati. Cilka je vseskozi delala v samostanski kuhinji.

Domov v Slovenijo so se vrnili 26. 7. 1945. Njihova hiša je bila čisto izropana.

Z možem sta v Trebnjem zgradila hišo. Vzgojila sta hčerko in sina.

Cilka je bila blagajničarka naše KO DIS Trebnje od ustanovitve 1993 dalje do pred nekaj let. Pri njej doma so se odvijali tudi sestanki Odbora izgnancev Trebnje.

Hvala Cilka za vse! Želimo ti še veliko trdnega zdravja in dobre volje v krogu svojih dragih.

Območna organizacija DIS Trebnje

Anton Naroglav 90-letnik

V januarju je praznoval 90 let Anton Naroglav. Rodil se je v Strmem rebu nad Krškim, od koder je bila družina na 1. november 1941 izgnana. Najprej so jih Nemci odpeljali v zbirno taborišče v Rajhenburg, ko so zbrali izgnancev za cel transport, so jih odpeljali v Nemčijo. Bili so v štirih taboriščih. Čeprav je želel obiskovati šolo, ga je »lagerfurer« posljal na delo. Kot »mali hlapec« je delal na večji kmetiji, a njegova največja želja, želja po šolanju, je ostala neizpolnjena.

Po osvoboditvi so se vrnili v domovino. Kar sedem dni so potovali do domovine. Oče je od doživetega trpljenja zbolel, in kar je bilo najhujše, je bilo spoznanje, da tudi doma niso bili zaželeni. Kjer je nekoč stala hiša, je raslo grmovje, a starši so bili presrečni, da smo bili spet doma, na svoji zemlji. Mama je padla na kolena, z obema rokama zgrabila zemljo v dlani, jo poljubila in v solzah vzkljnila: »Pa smo končno spet na svoji zemlji!«

Tone je bil najstarejši, zato je moral na delo. Začel je na cesti, nato v tovarni celuloze v Krškem. Še zdaj se spominja, kako so delavci tovarne vagone z lastno močjo premikali ob dostavi. Tudi vse blago so prenašali ročno, saj ni bilo nobenih pripomočkov, ne dvigal, ki bi olajšali delo. A želja po izobraževanju mu je ostala. Zato je v Ljubljani naredil avtošolo in si je ustvaril tudi dom, družino in dočkal tudi upokojitev.

Anton Naroglav, predsednik KO DIS Ljubljana Vič - Rudnik - 90-letnik

Na občnem zboru Krajevne organizacije Ljubljana Vič-Rudnik je bil izvoljen za predsednika KO DIS in to funkcijo opravlja še danes. Za njegovo neutrudno delo v društvu so se mu člani upravnega in nadzornega odbora iskreno zahvalili in mu poklonili skromno darilo.

Želimo mu še veliko zdravja, moči in osebne sreče.

M. K.

Mira Lipičar je praznovala 93 let

Mira Lipičar je praznovala 93 let, obiskali so jo Alenka Kariž, Marta Mozetič, Mira Lipičar, Tončka Senčar, Teodor Colnar in Albina Šenk.

Izgnanka Mira Lipičar, ki prebiva v domu za starejše občane v Luciji pri Portorožu, je 15. februarja tega leta praznovala 93. rojstni dan. Ob tej priložnosti smo jo obiskali člani KO DIS Koper, Izola, Piran in Ankaran. Na obojestransko zadovoljstvo smo preživeli čudovit dan v prijetnem klepetu in obujanju spominov, ki so bili zanimivi in predvsem v cvetu mladosti najtežji. Gospa Mira je bila aktivistka, še ne polnoletna je bila izdana in odpeljana v taborišče Neumarkt pri Nürnbergu, kjer je preživela malo manj kot dve leti. Po vojni je živela v Ljubljani in je prejela več državnih odlikovanj in pohval za delovno uspešnost.

Marija Lipičar je praznovala 93 let

Teodor Colnar

Jubilanta iz KO DIS Boštanj

Slavko Šalomon z ženo ob praznovanju svojega 90. rojstnega dne. Trdo življenje na gorski kmetiji ga je utrdilo in ohranilo vedrega do visokega jubileja.

Miha Štefanič in Štefka sta praznovala svoj 95. rojstni dan. Spoznala sta se v izgnanstvu v Nemčiji. Skromno in pošteno življenje ju je ohranilo pri zdravju in življenjski vedrini.

OBVESTILO ČLANOM DIS

V času epidemije zaradi koronavirusa ne bo dežurstva na sedežu DIS. Lahko pa po potrebi pokličete na telefonsko številko 051 38 32 32, od 8. do 12. ure.

Pogreb člana Izvršnega odbora DIS Davorina Zdovca je bil 17. februarja 2020

IZVRŠNI ODBOR DIS

Predsednica:

Ivica Žnidaršič, Ljubljana

Podpredsednik:

Alojz Rupar, Boštanj

Člani:

Teodor Colnar, Ankarana
 Majda Cvetanovski, Maribor
 Maksimilijan Ferek, Ljubljana
 Sabina Godnič, Komen
 Zdenka Kaplan, Novo mesto
 Marjan Košak, Slovenske Konjice
 Rok Kržan, Bizeljsko
 mag. Gregor Kaplan, Trebnje
 Ivan Kunej, Kozje
 Ana Pirc, Leskovec
 Albin Pražnikar, Izlake
 Stanislava Račić, Ljubljana
 Milan Skledar, Ljubljana
 Marjan Špegelj, Muta
 Rudi Zadnik, Škofja Loka
 Marija Žnidar, Kamnik

SVET DIS

dr. Janko Prunk, Ljubljana, predsednik
 mag. Franc Žnidaršič, Trebnje
 dr. Milan Jazbec, Ljubljana
 Hilda Marc, Ljubljana
 ing. Vladimir Rostohar, Krško

NADZORNI ODBOR

Veronika Kljun, Kočevje, predsednica
 Karl Levak, Artiče
 Jolanda Želj Erhard, Maribor

ČASTNO RAZSODIŠČE

Emilija Držanič, Brežice
 Terezija Repovž, Šentjanž
 Alojz Voščun, Petišovci

VESTNIK

interno glasilo DIS

Za društvo:

Ivica Žnidaršič

Lektorica:

Brina Devetak

Tisk:

Tiskarna Skušek

Naslov:

Društvo izgnancev Slovenije
 1000 Ljubljana, Einspielerjeva 6
 telefon: 01 434 48 80
 051 383 232
 telefaks: 01 434 48 80

email: drustvoizgnancev@siol.net
 http://www.drustvo-izgnancev.si

Poslovni račun DIS:

SI56 0222 2001 0570 920
 Nova Ljubljanska banka

Umrlji člani Društva izgnancev Slovenije

KO DIS Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti	KO DIS Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS Artiče Franciška BAN Marija NOVAK Anica ROŽMAN Marija ŠVAJGER Jožefa ZORKO	16.12.1932 20.11.1919 16.05.1934 06.01.1937 17.03.1929	05.11.2019 12.11.2019 17.01.2020 17.11.2019 10.12.2019	Vinko PRESKER Akvilina OSVALD	01.07.1937 07.06.1935	04.12.2019 24.02.2020
KO DIS Bizeljsko Viktorija BALON Pavla DRGESTIN Marija HERVOL Otilija KOSTEVC Jože PREMELČ	28.12.1930 28.06.1934 11.02.1929 25.11.1930 11.01.1929	09.11.2019 25.12.2019 27.01.2020 14.08.2019 27.01.2020	KO DIS Maribor Podbrežje Tezno Davorin ZDOVC	02.08.1939	02.2020
KO DIS Bled Francka REPE	28.02.1928	17.12.2019	KO DIS Maribor Tabor Cecilija KLOBASA Stanislava KOVAČIČ Ivanka KODRIČ Borislava VIČAR	18.07.1928 01.05.1933 06.10.1926 02.11.1941	31.01.2020 07.12.2019 07.02.2020 08.01.2020
KO DIS Boštanj Rudolf Buršič Jožica Krošelj	26.12.1929 24.02.1925	11.12.2019 22.12.2019	OO DIS Muta, Radlje ob Dravi, Vuzenica, Ribnica na Pohorju Jožica RAMŠAK	16.09.1939	10.01.2020
KO DIS Branik Gvido FILIPČIČ Hugon MOŽINA	16.06.1932 17.02.1932	10.01.2020 02.01.2020	KO DIS Pince Marof- Benica- Petišovci Milan PAHOR	03.11.1923	15.12.2019
KO DIS Brestanica Alojz MUHA	29.06.1939	22.01.2020	KO DIS Radeče Ljudmila BELE Ivanka GRAHEK Marija TITOVŠEK Slavka VAJDA	30.05.1936 04.12.1935 23.09.1921 20.07.1936	25.01.2020 06.01.2020 23.12.2019 19.01.2020
KO DIS Brežice Karel CERJAK Marija HERVOL Ivan JERŠIČ Drago KROŠEL Angela PIRC	01.08.1930 11.02.1929 02.12.1940 17.08.1929 15.05.1932	05.01.2020 01.2020 11.02.2020 02.2020 03.02.2020	KO DIS Sevnica Marija JELANČIČ	03.03.1944	07.12.2019
KO DIS Celje Drago BOŽIČ Stanislav PLAZAR Ivana ROGOZ	03.11.1943 09.05.1935 25.06.1938	13.12.2019 19.01.2020 03.01.2020	KO DIS Slovenska Bistrica Angela VEZJAK Nuša ŽURAJ	11.05.1929 24.06.1924	12.2019 20.9.2019
KO DIS Dobova Vlado KOPINC Veronika LJUTEN	11.10.1940 25.01.1939	30.09.2019 22.04.2019	KO DIS Studenec Alojzija BOVHAN Justin CEROVŠEK Brigita CIZERLE Ivan HRIBŠEK Jernej METELKO Franc MIKOLIČ Karel UDOVČ	20.06.1932 21.09.1935 14.05.1942 05.01.1932 03.08.1932 21.10.1926 06.04.1943	04.12.2019 13.01.2019 10.03.2019 07.02.2019 20.12.2019 04.04.2019 09.09.2019
KO DIS Dole pri Litiji Franciška JAKOŠ Marija KOPRIVEC Franciška ŽONTA	14.02.1929 26.06.1921 04.06.1933	18.11.2019 24.01.2020 15.01.2020	KO DIS Šentjanž Franciška UMEK	27.09.1930	18.12.2019
KO DIS Hrastnik Ema PILIH Jožefa WOLF	20.02.1938 10.03.1932	20.11.2019 19.11.2019	KO DIS Škofja Loka Marija STANONIK Vera ŠIBERLE	22.03.1926 20.12.1939	10.12.2019 18.02.2020
KO DIS Kamnik Milan BAJDE Alojz BEC Martin HOMAR Janez KARNIČNIK Slavica KOBILŠEK Veronika KREGAR Ana ROZMAN Marija SPRUK Pavla STANKO Stanislava ŽAGAR	27.07.1925 08.04.1925 05.11.1941 08.04.1928 12.05.1927 01.11.1937 17.06.1934 26.03.1928 11.02.1928 17.07.1933	14.12.2019 18.04.2019 27.05.2019 10.12.2019 09.11.2019 21.01.2019 06.10.2019 24.03.2019 18.01.2019 04.09.2019	KO DIS Tržič Ciril KRSNIK Kristina PERMAN	14.07.1933 24.01.1923	04.01.2020 27.01.2020
KO DIS Kočevje Ana PIUZI	26.07.1928	23.01.2020	KO DIS Zagorje ob Savi Angela GRČIČ Jožef MEDVED	22.05.1921 10.10.1925	07.12.2019 30.11.2019
KO DIS Krmelj Justina PAPEŽ	26.04.1925	10.08.2019	KO DIS Žalec Franciška RAČEK	10.2.1913	12.2019
KO DIS Krško Ana CENAR Alojz LEVIČAR Marica ZALOŽNIK	26.07.1937 25.05.1941 11.12.1938	06.01.2020 10.10.1919 15.10.1919			
KO DIS Laško Jože TUŠEK	07.03.1935	11.10.2019			
KO DIS Leskovec pri Krškem Jože BUKOVEC Ivanka FELICIJAN Ivan KATIČ Ciril KRANJČIČ Franciška LESKOŠEK Fanika PLETERSKI Marija RAČIČ Frido VIDMAR	26.08.1943 15.01.1925 10.08.1939 22.05.1927 24.04.1930 10.03.1932 15.11.1923 27.12.1943	13.12.2019 22.12.2019 29.11.2019 11.11.2019 22.11.2019 01.11.2019 08.10.2019 02.11.2019			
KO DIS Ljubljana - Bežigrad Stanislav GRABNAR Marjan KOSTANJŠEK Rezka MIHALIC	25.09.1927 22.08.1938 15.04.1934	16.09.2019 16.07.2019 04.02.2020			

PODATKI O DAVČNEM ZAVEZANCU:

(ime in priimek davčnega zavezanca)

(podatki o bivališču: naselje, ulica, hišna številka)

(poštna številka, ime pošte)

(davčna številka)

(pristojni finančni urad)

ZAHTEVA
za namenitev dela dohodnine za donacije

Ime oziroma naziv upravičenca	Davčna številka upravičenca	Odstotek (%)
Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945 Einspielerjeva 6, 1000 Ljubljana	8 4 7 8 0 3 4 7	0,5

V/Na _____, dne _____
podpis zavezanca/ke